

Нововведення Кодексу з процедур банкрутства

Верховна Рада України 18 жовтня ц. р., у другому читанні прийняла Кодекс з процедур банкрутства (далі - Кодекс). За відповідний законопроект № 8060 проголосували 237 народних депутатів України.

Кодекс набирає чинності та вводиться в дію через шість місяців з дня його офіційного опублікування, крім положень, які визначають створення електронної торгової системи та авторизації електронних майданчиків, які набирають чинності та водяться в дію через три місяці з дня офіційного опублікування цього Кодексу.

З моменту набуття чинності цього Кодексу втратить чинність Закон "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", яким зараз керуються у процедурах банкрутства.

З дня набрання чинності цим Кодексом подальший розгляд справ про банкрутство здійснюватиметься відповідно до його положень, незалежно від дати відкриття провадження у справі про банкрутство, крім справ про банкрутство, які на момент набрання чинності цим Кодексом перебували на стадії санації. Провадження в цих справах продовжуватиметься відповідно до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». Перехід до наступної судової процедури та подальше провадження у цих справах здійснюватиметься відповідно до цього Кодексу.

Прийняття Кодексу в подальшому дасть можливість зростання України на 80 позицій в рейтингу Doing Business за напрямком «Вирішення неплатоспроможності» та на 9 позицій у загальному рейтингу легкості ведення бізнесу.

Цей Кодекс встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника-юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи. Його метою є підвищення ефективності процедур банкрутства, рівня захищеності прав кредиторів, вдосконалення процедури продажу майна боржника на аукціоні, підвищення рівня виконання контрактів і судових рішень, врегулювання відносин з відновлення платоспроможності фізичних осіб, які опинилися у важкій фінансовій ситуації і потребують допомоги з боку держави. Найбільш значущою зміною є можливість визнавати банкрутами фізичних осіб. Раніше законодавство цього не передбачало.

Варто зазначити, що справи про банкрутство фізичних осіб будуть розглядати господарські суди, як і у випадку з юридичними особами, обов'язково за участю арбітражного керуючого. Також буде дві процедури - судова та досудова.

В суді можна буде домовитися про реструктуризацію боргу або задоволення вимог кредитора. При цьому не підлягатимуть реструктуризації та списанню борги по кредитах, взятих боржником на відпочинок, розваги, покупку предметів розкоші, а також борги, що з'явилися через участь в азартних іграх.

У розвинених країнах вже давно існує процедура відновлення платоспроможності і банкрутства фізичних осіб. В Україні ж, якщо є виконавчий документ про визнання боргу за фізичною особою, цей борг рахується за нею на протязі життя до повного погашення навіть за відсутності майна належного боржнику на праві приватної чи сумісної власності.

Відтепер і у фізичних осіб боржників та їх кредиторів з'явилася можливість уладнати питання щодо боргів – через механізми залучення арбітражних управляючих.

Завдяки новому Кодексу, процедура банкрутства надає людям нові можливості відновити свою платоспроможність – погасити борги, які вони можуть сплатити, та списати через рішення суду ті борги, які люди з об'єктивних причин не мають можливості сплатити.

Проте не всі боржники, що потрапили у фінансову скруту, можуть розраховувати на легке рішення. Кодексом про банкрутство передбачено, що не звільняються від боргів, які пов'язаних з аліментами та виплатами шкоди, заподіяної життю та здоров'ю.

Результатом звільнення від боргів є неможливість протягом 5 років брати нові позики та кредити, укладати договори поруки, вести підприємницьку діяльність у формі ФОП, займатися певними видами професійної діяльності – адвокатською, нотаріальною та бути судовими виконавцями.

Стосовно ініціювання порушення процедури банкрутства фізичної особи, слід зазначити, що така процедура можлива лише за заявою самої фізичної особи - боржника. Тобто кредитор, як і у випадку з боржником юридичною особою, не зможе ініціювати відповідний процес. Також неможливо для погашення боргу забирати єдине житло боржника, якщо це квартира до 60 квадратних метрів чи приватний будинок до 120 квадратних метрів.

Стосовно захисту інтересів кредиторів, варто зазначити, що якщо під час процедури банкрутства виявиться недобросовісність боржника і приховування ним доходів, йому буде відмовлено у списанні боргу.

Необхідно також звернути увагу на проблему іпотечних боргів.

На сьогодні в Україні на балансах банків, що ліквідуються, перебуває близько 40 тисяч іпотечних позик на загальну суму 68 млрд гривень. Лише близько 3% з них сплачуються позичальниками (з тих, що перестали платити за кредитами ще до банкрутства банків, адже переважна більшість іпотечних кредитів видавалися у доларах США за курсом 5 грн/\$).

Після набрання чинності даним Кодексом також втратить чинність Закон України «Про мораторій на стягнення майна громадян України, наданого як забезпечення кредитів в іноземній валюті». Тепер у боржників, які брали іпотечні кредити, з'явиться два шляхи вирішення питання боргів. Перший, коли боржник ініціює процедуру банкрутства та продає іпотечне майно на аукціоні. Кошти, отримані від реалізації майна, спрямовуються банку, залишок боргу вважається погашеним. Другий, через механізм мирової угоди або реструктуризації валютної іпотеки, прописаний в Прикінцевих положеннях спеціально для тих громадян, які брали кредит на житло, в якому вони проживають по теперішній час. Застосування такого механізму дозволяється впродовж 5 років від моменту вступу Кодексу в дію.

Механізм передбачає, що оцінювач, обраний кредитором, визначає ринкову вартість житла. При цьому оцінка відбувається виключно у національній валюті. Далі, цю суму корегують на суму вже сплаченого тіла кредиту і таким чином вираховується новий розмір заборгованості. Потім розраховується строк виплат та відсотки. Для житла менше 60 кв.м дозволяється виплачувати заборгованість 5 років за річною ставкою, яка на 1 відсотковий пункт більша ніж в середньому по банківській системі. Для житла площею більше 60 кв.м – 10 років за ставкою, більшою за середньобанківську на 3 відсоткові пункти. Тільки при 100%-му погашенні реструктуризованого боргу через вказані 10-15 років боржник звільняється від решти зобов'язань – штрафних санкцій і пені, які сформувалися через прострочення обов'язкових щомісячних платежів.

Головний спеціаліст відділу з питань банкрутства
Головного територіального управління юстиції у
місті Києві

Чернецький С.С.